

שיעור של

מל"ת שית. שיט. מ"ע רי. ריא.

מצוה שיח הזהיר שלא לקלל אב ואם, אמנם לשון התורה בעונש הוא מבואר באמרו ומקלל אביו ואמו מות יומת. והוא מכלל הנסקלין ואפילו קלל אחד מהם בשם אחר מותו במזיד נסקל. אולם האזהרה הנה לא התבארה בכתוב כי לא אמר לא תקלל אביך אבל קדם כבר כי באה האזהרה מקללת כל איש מישראל וזה כולל האב וזולתו. ובמכילתא אמרו ומקלל אביו ואמו מות יומת עונש שמענו אזהרה מנין תלמוד לומר אלהים לא תקלל אם דיין הוא אביך הרי הוא בכלל אלהים ואם נשיא הרי הוא בכלל נשיא ואם בור הרי הוא בכלל לא תקלל חרש [לא דיין ולא נשיא ולא חרש] הרי אתה דן בנין אב משלשתן על הצד השווה שבהם שהן בעמך ואתה מוזהר על קללתם. וכתוב בספרא איש איש כי יקלל את אביו ואת אמו עונש שמענו אזהרה מנין תלמוד לומר אלהים לא תקלל כמו לשון מכילתא בשוה. והתבארו משפטי מצוה זו בשביעי מסנהדרין. (משפטים, הלכות ממרים פ"ה) :

מצוה שיט הזהיר מהכות אב ואם, ולא התבארה גם כן אזהרה מבוארת מזה אבל זכר העונש ואמר ומכה אביו ואמו מות יומת, ולמדנו אזהרה למכה אביו על דרך שלמדנו אותה למקלל אביו, וזה כי כבר התבאר במצוה ש' שאנו מוזהרין על כל איש שלא להכותו ואביו בכלל. ולשון מכילתא ומכה אביו ואמו וגו' עונש שמענו אזהרה מנין תלמוד לומר ארבעים יכנו לא יוסיף והרי דברים קל וחומר מה אם מי שמצווה להכותו הרי הוא מוזהר שלא להכותו אביו ואמו שאינו מצווה להכותו אינו דין שיהא מוזהר שלא להכותו, והעובר על לאו זה כלומר שיכה אביו או אמו במזיד ויוציא מהם דם הרי זה חייב חנק. והתבארו דיני מצוה זו בסוף סנהדרין. (שם, שם) :

מצוה רי היא שצונו לכבד אב ואם. והוא אמרו יתעלה כבד את אביך ואת אמך. וכבר התבארו משפטי מצוה זו בתלמוד ועיקרו בקדושין. ולשון ספרא איזהו כבוד מאכיל ומשקה מכניס ומוציא. (וישמע יתרו, הלכות ממרים פ"ו) :

מצוה ריא היא שצונו לירא מאב ואם, והוא שיתנהג עמהם כמנהג מי שהוא ירא ממנו שיענישהו כמו המלך, וילך עמהם כדרך שילך עם מי שמפחד ממנו וירא מהגיע לו ממנו מה שימאס. והוא אמרו יתעלה איש אמו ואביו תיראו. ולשון סיפרא איזהו מורא לא יושב במקומו ולא מדבר בפניו ולא סותר את דבריו. וכבר התבארו משפטי מצוה זו במסכת קדושין. (קדושים תהיו, הלכות ממרים פרק ו') :